

Hvad er et valgforbund?

I 2004 var det alene på grund af valgforbundet med Junibevægelsen, at liste N sikrede sit mandat i EU-parlamentet, men hvad er et valgforbund egentligt, og hvordan virker det?

Et valgforbund er en måde at undgå stemmespild og sikre, at partier eller lister kan dele sine overskydende stemmer med dem man er tættest på. Ved at indgå valgforbund har man altså en større chance for at opnå valg til EU-parlamentet, end uden. Historisk set har Folkebevægelsen næsten altid været i valgforbund. Ved det først valg 1979 var vi i valgforbund med Retsforbundet, VS og SF. I 1989 med SF. Fra 1994 og frem til 2009 har vi kun haft valgforbund med Junibevægelsen efter SF's venden EU-modstanden ryggen ved folkeafstemningen i 1993. I 2004 fik liste N 5,2 procent, hvilket ikke var nok til at komme ind selv. Men fordi vi var i valgforbund med Junibevægelsen, som fik 9,1 procent, så kunne vi "låne" deres overskydende stemmer og redde mandatet.

Ideen bag et valgteknisk samarbejde er altså, at man går sammen med dem, som man er mest enige med, og på den måde opnår flere mandater ved at pulje overskydende stemmer. Lad os tage et forsimplet eksempel med og uden valgforbund. Hvis der er 4 partier opstillet uden valgforbund og fire mandater til deling og parti ét, to og tre hver især får stemmer nok til 1,33 mandater, så får de ét mandat hver og de 0,33 procent går til spilde. Hvis parti fire så får stemmer nok til 0,8 mandat, så får dette det fjerde mandat. Med et valgforbund mellem de tre første partier, så får de et ekstra mandat til deling til det parti, som har flest stemmer til overs og parti 4 mister sit.

I Danmark bruger man en metode, som hedder D'Hondts metode, som gør det lidt mere kompliceret, men tanken bag er den samme. Her tager man partiernes absolutte stemmetal og dividerer dem med en række tal, nemlig 1, 2, 3, 4, 5 og fremefter, indtil alle mandater er fordelt. Det parti med størst stemmetal får det første mandat, og herefter divideres dette partis stemmetal med 2. Er dette halverede stemmetal stadig større end, det næststørste parti, så får de også mandat nr. 2. Er det mindre end det næststørste partis, så får det næststørste parti mandat nr. 2, hvorefter det er dette partis stemmer, som halveres og så fremdeles. Kritikerne af denne metode har påvist, at den matematisk set har en tendens til at favorisere de største partier og det kan udnyttes ved valgforbund.

Pointen i forhold til valgforbund er nemlig, at har man valgforbund, så puljes stemmerne i en bunke, og man opnår en matematisk fordel ved at stemmerne tilsammen regnes for at være et større parti. Når mandaterne så er fordelt mellem de enkelte valgforbund, så fordeles det herefter internt i valgforbundet og igen efter den D'Hondtske metode. Dermed får man både en matematisk fordel i valgforbundet og man undgår stemmespild.

Ved valget i 2014, hvor Junibevægelsen for første gang ikke opstillede, var det første valg, hvor Folkebevægelsen ikke var en del af et valgforbund, men stod alene ligesom Liberal Alliance og Dansk Folkeparti. Til gengæld var Socialdemokratiet, SF og de radikale samlet i et valgforbund og Venstre og De Konservative i et andet. Spørgsmålet er så, om Folkebevægelsen mod EU i 2019 skal vende tilbage til traditionen med at indgå valgforbund eller vi fortsat skal stå alene?

Faktaboks: Eksempler med og uden valgforbund

- Hvis Folkebevægelsen mod EU får stemmer nok til ét mandat, så vil vi altid få dette mandat, uanset valgforbund eller ej. Et mandat koster ca. 7 procent eller lidt mere afhængigt af stemmespild.
- Hvis hverken Enhedslisten eller Folkebevægelsen får stemmer nok til sit eget mandat, så vil den liste som får flest af de to få stemmerne fra den anden og dermed med stor sandsynlighed sikre et mandat til EU-modstanden. Er der ikke valgforbund, så vil ingen af dem få noget mandat.
- Hvis den ene liste i valgforbundet får stemmer nok til et mandat, og der samlet i valgforbundet er stemmer nok til to mandater, så dividerer man stemmerne fra det parti, som allerede har fået et mandat med 2 og den liste, som herefter er størst får mandat nummer to. Er der samlet set tre mandater i valgforbundet, så gentages manøvren, dog divideres der denne gang det oprindelige stemmetal med 3, og man ser, hvem som så er størst.
- Får det ene parti 10 procent af stemmerne og det andet 6 procent, så vil det første parti få mandat 1. Mandat 2 vil gå til liste 2, da 6 er større end 5 ($10/2$). Får det første parti 12 procent og det andet parti 5 procent, så vil det første parti i valgforbundet få 2 mandater og det andet ingen, da både 12 og 6 er større end 5. Uden valgforbund vil begge eksempler kun give ét mandat til parti nummer et og ingen til nummer to, hvorved der vil være ét mandat til et af de andre parter, fx De Radikale, SF DF eller lignende.